

О. А. Федірко

Формування нової локально-інноваційної парадигми регіональних досліджень

Досліджено еволюцію системних парадигм і здійснено їх структурно-компаративний аналіз за методикою Р. Сведберга. Розкрито методологічну сутність, ключові постулати та категорії нової локально-інноваційної парадигми суспільно-економічного розвитку. Встановлено, що методологічним ядром пропонованої парадигми є теорія інноваційних систем, новий регіоналізм, теорія мережевого суспільства, а також концепція «третьої промислової революції». Ключовими напрямками наукових досліджень у межах парадигми є аналіз складових локального середовища та функцій інституцій, що обумовлюють ефективність інноваційної діяльності. Доведено, що нова парадигма, об'єктом дослідження якої є локалізація економічної активності на селективних ділянках глобального простору, дає системне розуміння новітніх тенденцій формування економіки, що базується на знаннях.

Ключові слова: локально-інноваційна парадигма, локалізація, локалітет, мережеве суспільство.

Сучасний етап розвитку людства визначається значними якісними трансформаціями усіх сфер життя, ключовою тенденцією якого стало ускладнення економічних систем, а також їх просторова та секторальна диференціація, натомість наслідком – зростання непередбачуваності господарської діяльності, посилення асиметрій, що супроводжуються виникненням диспропорцій регіонального, національного та глобального рівнів. Така парадоксальність зрушень у міжнародній економіці спровокувала сучасний науковий дискурс у сфері регіональних економічних досліджень, який, на наше глибоке переконання, увійшов у передпарадигмальну фазу подальшої модернізації, що характеризується продукуванням великої кількості теорій за відсутності єдиного системного підходу до вирішення нових проблем регіонального розвитку [1, с. 141; 2, с. 97]. На необхідність у заповненні парадигмального вакууму, що утворився в економічній науці в останній час, вказують чимало сучасних науковців: Г. Клейнер, Я. Корнаї, Т. Кун, І. Лакатош, Т. Петренко, В. Чужиков, у працях яких започатковано обґрунтування методологічної сутності поняття «системна парадигма», визначено її структуру, принципи ідентифікації, а також встановлено обмеження, що їй притаманні.

З огляду на неспроможність традиційної методології дати системне наукове обґрунтування нових тенденцій розвитку сучасної економіки, що базується на знаннях, була сформована мета статті, яка полягає у розкритті сутності та генезису нової локально-інноваційної парадигми регіональних досліджень.

У системі суспільних наук поняття «парадигма» визначається як сукупність стійких і загальнозначущих норм, теорій, методів, а також схем наукової діяльності, які утворюють аналітичну єдність щодо тлумачення теорій [2, с. 86]. На думку Р. Сведберга, систему теоретичних поглядів провідних економістів і філософів другої половини ХХ ст. можна об'єднати в межах двох домінуючих на той час глобальних парадигм – неокласичної та соціальної (табл. 1). Відтак особа, яка задіяна в реалізації кожної з них, залежно від характеру впливу ідентифікується як «людина економічна» чи «людина соціальна».

При всій, здавалося б, значній суперечності пропонованої класифікації, надзвичайно важливим є (з чим ми повністю погоджуємось) застереження Т. Куна про методологічну несумісність системних парадигм [4], який у недалекому минулому вирішив порівняти перші дві парадигми і з'ясувати можливу їх асиметричність чи зіставність за усіма критеріями їх ідентифікації. Водночас наш підхід до визначення системних парадигм, що відображений у табл. 1, базується на аргументації Г. Клейнера [1], В. Чужикова [2], Т. Петренко [6] і припускає

Таблиця 1

Структурно-компаративний аналіз еволюції системних парадигм

	Homo oeconomicus (XIX ст. –90-ті роки XX ст.)	Homo sociologicus (80-ті-90-ті роки XX ст.)	Homo informaticus (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.)	Homo retis (початок XXI ст. – 2010-ті роки)
Дія	Індивідуальна	Колективна	Індивідуальна, віртуалізована	Колабораційна, яка відображає конгломерат інтересів
Принцип дії	Свобода дії	Обмеженість дії через наявну соціальну структуру	Свобода дії з неявною регламентацією у разі глобальної загрози	Свобода дії в межах правил, встановлених у мережах
Мотиви дії	Рациональні обрахунки	Ірраціональне сприйняття, традиції та цінності	Сприйняття світу через створення та нагромадження знань і капіталу, активний трансфер інформації	Отримання синергії у системі колабораційних відносин
Арена дії	Ринок	Усе суспільство разом з ринком	Віртуальний світ, глобальний ринок	Глобальне мережеве суспільство
Визначальний принцип	Кратність, децентралізація рішень	Рішення, обумовлені соціальною та політичною владою	Неявна централізація рішень, що визначається технократією	Неявна мережева централізація рішень
Типи концепцій, що використовуються	Аналітичні та абстрактні	Емпіричні та описові	Системні, поліструктурні, аналітичні, емпіричні, абстрактні	Системні, поліструктурні, аналітичні, емпіричні, абстрактні
Завдання аналізу	Передбачення як пояснення	Опис як поняття	Прогноз у межах часових лагів	Визначення функцій та ефективності колабораційних зв'язків
Відношення до інших наук	Самодостатність	Самодостатність	Самодостатність	Самодостатність

Складено автором на основі [3, с. 22].

можливість їх поліструктурного еволюціонування. Ми ж зосередимо свою увагу на двох інших.

Наприкінці XX ст. – початку XXI ст. з поширенням інформаційних технологій науковці активно заговорили про формування *людини інформаційної* (Homo informaticus) як нової парадигми суспільного світосприйняття. Інформатизація та віртуалізація економічних відносин, індивідуалізація попиту та пропозиції на товари і послуги, що стало можливим завдяки поширенню мережі Інтернет, сукупно забезпечили відчуття свободи дій індивіда у віртуальному кіберпросторі, яка, на нашу думку, не може вважатися абсолютизованою через наявність встановлених технократією правил та обмежень, які у разі глобальної загрози можуть знайти несподіваний прояв у доволі жорстких формах: відключення банків певних країн від системи SWIFT, закриття особистих сторінок у соцмережах у випадку зловживань тощо.

На зламі тисячоліть представники різних наук, здебільшого – економічних [7-12], заговорили про нову парадигму людського розвитку – людину мережеву (латиною – *Homo retis* або *Homo network*), яка, на нашу думку, синтезувала в собі певні здобутки всіх попередніх парадигм, поєднавши таким чином досі непоєднані, на перший погляд, постулати економічної та соціальної парадигм. Представлене нами розуміння складових елементів цієї парадигми (табл. 1) базується на дослідженні колабораційної соціально-економічної взаємодії, яка значною мірою відображає конгломерат інтересів основних акторів глобального господарства. Поява такого нового типу відносин, котрий, з одного боку, не є черговою формою суспільного поділу праці, проте, з другого, – не становить собою у чистому вигляді ані конкуренцію, ані економічну кооперацію, стала можливою

завдяки дифузії мережевих інформаційних технологій і сучасних комунікаційних систем у повсякденне життя. Відтак *людина мережева* є водночас і як економічна, і як соціальна залежно від її інтересів і ситуації, у якій вона перебуває. Такі мережі, як «Facebook», «LinkedIn», «ВКонтакте» чи «Однокласники» синтезували у собі одночасно і соціальні, і економічні відносини. При цьому наведений перелік функцій не є вичерпним, адже, як свідчить гіркий досвід України, соціальні мережі можуть використовуватися навіть у військово-політичних і терористичних цілях.

Важливий вплив на мережевий спосіб суспільного розвитку спричиняє інноваційний бізнес, що пов'язаний з формуванням нових «гетерархічних» форм ділової співпраці, які відображають систему організації відносин з неієрархічним способом впорядкування елементів, кожен з яких має однаковий «горизонтальний» статус у межах відповідної системи. До таких форм належать: економічні кластери, регіональні та локальні інноваційні системи, технопарки, технополіси, регіональні асоціації, мережі технологічного трансферту тощо. На думку Е. Малецькі, такі ділові моделі є «колективними підприємцями», котрим вдалося подолати жорсткість великої фірми та відсутність у ній динамічної координації [13].

Враховуючи все наведене, можна дійти висновку, що еволюція глобальної економічної методології (табл. 1) не вичерпується відповідним часовим лагом, оскільки в цей час сформувались підвалини нової локально-інноваційної парадигми, генезис якої наведено на рис. 1.

На нашу думку, методологічне наповнення пропонованої парадигми базується на цілій низці теорій інноваційних систем, що ідентифікуються на різнорівневих національному (Б.-А. Лундвал, К. Фріман, Р. Нельсон, Ч. Едквіст, Г. Досі), регіональному (Б. Асхайм, Р. Флоріда, Дж. Ховелс) та локальному (Ф. Кук,

Рис. 1. Парадигмальна еволюція локалізації глобального економічного розвитку

Складено автором.

Х.-Дж. Брекзік, М. Хайденрайх) щаблях. Разом з тим потребує уточнення науковий напрям «новий регіоналізм», який завдяки працям Майкла Сторпера став мейнстрімом сучасної глобальної регіоналістики (А. Амін, М. Ассінк, П. Айдалот, Р. Камагні, О. Кревуазьє, Д. Маїлле, Е. Малецькі, А. Малмберг, А. Маркусен, Р. Мартін, П. Маскелл, Д. Мейсі, К. Морган, М. Піоре, К. Сабел, Р. Салаїс, А. Скотт, Н. Тріфт та ін.). Важливим елементом нового парадигмального переосмислення є концепція «третьої промислової революції» Дж. Ріфкіна та теорія мережевого суспільства М. Кастельса.

Системний аналіз мультидисциплінарних підходів дозволив засвідчити, що ключовим постулатом нової парадигми є сформоване в межах теорії інноваційних систем тлумачення інноваційної діяльності як нелінійного інтерактивного ітеративного процесу взаємодії між приватними та державними суб'єктами щодо створення, поширення та комерційного застосування нових технологій. Базовою гіпотезою, достовірність якої доводиться прихильниками цього підходу є те, що інноваційна ефективність визначається не стільки наявним науково-технічним потенціалом країни чи регіону, скільки характером та інтенсивністю взаємозв'язків між підприємствами, університетами, державними науково-дослідними інститутами та фінансовими закладами у процесі створення інновацій [14, 15].

Таким чином, інноваційна система охоплює суб'єкти інноваційного процесу (ВНЗ, науково-дослідні організації, венчурні фонди, державні органи, що розробляють і реалізують інноваційну політику) та інституції (звичаї, традиції, правила, нормативні акти, що регулюють взаємовідносини в процесі здійснення інновацій), які у взаємодії створюють, нагромаджують, поширюють і комерціалізують науково-технічні знання в певній країні, регіоні чи локалітеті [16, с. 5]. Однією з ключових тез теорії інноваційних систем є те, що причиною диференціації інноваційного розвитку є різні моделі інтерактивного навчання, що притаманні певним інституційним системам, а ефективність інновацій визначається перманентними асиметріями технологічного потенціалу, залежністю від раніше обраної стратегії розвитку (path-dependency), а також внутрішнім середовищем країни, регіону і навіть окремої організації [17].

Своєрідне методологічне «ядро» пропонованої парадигми, на нашу думку, утворюють дослідження локальних чинників інноваційної активності, до найбільш значущих належать: розвиненість місцевих інституцій [18-21]; мережеві форми та моделі взаємодії між суб'єктами інноваційної діяльності [7, 8, 22-24]; характер та інтенсивність взаємозв'язків між бізнесом, місцевими закладами освіти, науки та місцевими органами влади [14] та інші фактори, які загалом визначають унікальний формат локального інноваційного мікросередовища [25-29], який урешті-решт й обумовлює відповідний рівень інноваційної спроможності [30] певного локалітету.

Об'єктом дослідження послідовників локально-інноваційної парадигми є локалізація, яка, на нашу думку, є процесом зосередження економічної активності на селективних ділянках глобального економічного простору, що визначається своєю асиметричністю щодо наявних ієрархічних таксонів, високим ступенем точкової діяльності бізнесу та інтегрованості в мережеві системи продукування, просування та розподілу створюваних товарів і послуг. Така поліструктурна, глобально та віртуально локалізована економічна діяльність базується на постійному відтворенні інновацій, їх застосуванні та поширенні.

Один з апологетів нового регіоналізму – М. Сторпер – стверджує, що в наш час відбувається відродження регіональних економік як «основного осередку громадянського життя і прийняття політичних рішень» [31, с. 191], що спирається на цілу низку сучасних трансформацій: динамізацію гнучких локалізованих виробничих систем, зростання значущості для економічного розвитку інституційних і соціокультурних факторів, локалізований характер інноваційної діяльності тощо. Відтак виходить, що провідною ареною дії і водночас результатом процесів

локалізації слід вважати сучасний локалітет, котрий «вмонтований» у глобальне мережеве суспільство і, на нашу думку, є територією певної країни або групи країн, у межах якої має місце гіперконцентрація бізнес-активності за рахунок створення унікальної комбінації факторів виробництва, системна гармонізація яких сприяє залученню інновацій та інвестицій, створенню на цій основі секторальних переваг для гіпершвидкого економічного зростання певного мікрорегіону. Варто зазначити, що ідентифікацію локалітетів доцільно здійснювати, базуючись на концепції «відносності простору» [32], за їх центральними осередками, виходячи з логіки досліджуваних процесів і явищ, що визначаються внутрішньою динамікою локалітетів і їх взаємодією із зовнішнім середовищем.

Локалітети, насамперед ті, що є найбільш економічно розвиненими, є своєрідними вузловими центрами мережевої економіки [7, 8], яка формується у глобальному вимірі на основі сучасних інформаційно-комунікаційних систем. Отже, у процесі ідентифікації нової парадигми конче важливим є врахування диспозиції та функцій, які досліджувані локалітети виконують у межах відповідних мереж, тим більше, що саме остання категорія все частіше замінює поняття «риннок» у контексті локально-інноваційної парадигми. Мережа розглядається як посередницька інституціоналізована форма соціальної організації, яку не можна вважати ані «чистим» ринком, ані ієрархічною організаційною структурою; натомість деякі дослідники вважають її кооперативною «гетерархічною» формою соціальних відносин [22]. Ефективність функціонування мереж визначається рівнем взаємної довіри між її учасниками, що сприяє вільному обміну інформацією на взаємовигідній основі без необхідності укладання жорстких економічних контрактів. У регіонах, де панує високий рівень соціальної довіри, динамізм інноваційної діяльності є вищим завдяки зменшенню рівня витрат (зокрема вартість укладання угод і їх моніторингу) і ризиків [23, 24]. У таких регіонах формується новий тип капіталу – соціальний, який, за Дж. Фарр, є «мережею асоціацій, відносин, або діяльності, що пов'язують людей у єдину спільноту на основі певних норм і психологічних якостей (передусім довіри), що є важливими для громадянського суспільства та продуктивними щодо майбутньої колективної дії або продукції, залучаючи інші форми капіталу» [33, с. 8-9].

Диференціація локальної та регіональної спроможності створення або адаптування нових технологій, а відтак – економічна нерівність, є наслідком регіональних відмінностей інституційного середовища та організаційних форм його інституціалізації. Формальні (законодавство, адміністративні системи) та неформальні (традиції, звичаї, соціальні стереотипи) інституції утворюють локальне інституційне середовище, тоді як ринки, компанії, профспілки, міськради та держава – розглядаються як його форми. Ці два компоненти у взаємодії відіграють ключову роль у зменшенні невизначеності економічного середовища, ризиків і забезпеченні взаємної довіри в економічних відносинах у локалітеті. Керуючись цими міркуваннями, А. Амін і Н. Тріфт [20] обґрунтували поняття «інституційної щільності» (*institutional thickness*), що означає присутність у локалітеті численних інституцій, розвинених громадських структур, які інтенсивно взаємодіють між собою, забезпечують формування внутрішніх активів і ресурсів, що необхідні для швидкої адаптації до змін зовнішнього середовища, а це сприяє колективному усвідомленню спільної локальної концепції економічного розвитку [20].

При дослідженні характеру передумов та економічних відносин, які визначають принципи просторової концентрації економічної діяльності, призводячи до виникнення інноваційних центрів зростання, М. Сторпер і Р. Сале застосовують концепцію «конвенцій» (домовленостей, норм) на заміну поширеній категорії транзакційних витрат [34, с. 189]. Відтак конвенції відіграють ключову роль зв'язувального механізму, полегшуючи в межах певної території процес координації діяльності мереж, які є конче необхідними для забезпечення інноваційного характеру економічної активності. У всесвітньовідомій праці [31] М. Сторпер

представив конвенції у вигляді «некомерційних взаємозалежностей» (untraded interdependencies), які, на його думку, відіграють вирішальну роль в економіці знань і мають прояв в організаційному, технологічному та територіальному аспектах.

Важливий внесок у розуміння системних ефектів утворення локальних колабораційних зв'язків здійснено низкою французьких та італійських авторів у межах розробленої ними концепції інноваційного мікросередовища (milieu innovateurs), до предметної сфери досліджень якої належать інноваційна поведінка компаній, локальні особливості інноваційної культури, традицій і рівня суспільної довіри, які сукупно забезпечують обмін знаннями та колаборацію фірм [25-29]. Важливим принципом є розрізнення функцій інноваційного середовища певного локалітету та інноваційних мереж, які розвиваються в ньому. Так, за визначенням Д. Маїллата, інноваційне мікросередовище є «відкритим територіальним комплексом, тобто технологічним і ринковим середовищем, що інкорпорує та опановує ноу-хау, правила, стандарти, цінності та реляційний капітал» [29, с. 117], натомість інноваційна мережа є нічим іншим як «координованою сукупністю гетерогенних професійних суб'єктів (державних дослідних лабораторій, центрів технологічних досліджень, компаній тощо), які спільно беруть участь у розробці, створенні та поширенні виробничих процесів, товарів і послуг, значна частина яких комерціалізується» [29, с. 122]. Ефективність інноваційного мікросередовища визначається здатністю його суб'єктів брати участь у процесах колективного навчання та одночасно знижувати витрати на збір та обробку інформації. Такі властивості формуються під впливом спільного культурного фону, який пов'язує локальних агентів та інституції у синергетичні мережі, а це дозволяє знизити невизначеність, а відтак – зменшити рівень транзакційних витрат. При цьому завдяки некодифікованому характеру знань, накопичених локальними мережами, місцевий інноваційний потенціал важко піддається копіюванню: «нематеріальні активи, які формуються в результаті тривалих внутрішніх процесів навчання, не дозволяють конкурентам швидко відтворити будь-які складові локалізованого технічного прогресу» [26, с. 138].

На наш погляд, мікросередовище інноваційної діяльності є визначальним, але не єдиним джерелом формування інноваційних переваг локального розвитку. Відтак слід обов'язково враховувати багаторівневий комплекс детермінант інноваційного розвитку, а саме: інтереси транснаціональних корпорацій у сфері реалізації їх інноваційно-інвестиційних стратегій; форми взаємодії з іншими інноваційними регіонами та локалітетами; вплив національних освітньої, науково-технічної та інноваційної політик; міжнародне науково-технічне співробітництво і трансфер технологій; наднаціональну науково-технологічну політику інтеграційних співтовариств тощо. Окрім просторового контексту класифікації факторів інноваційного розвитку, потребує ретельної уваги ще і її функціональний вимір, котрий найбільш рельєфно ідентифікується у наявній секторальній і технологічній елементарності місцевих компаній і їх підрозділів, організаційних моделях координації процесу продукування та трансферу знань, характері соціальних зв'язків у мікрорегіоні, а також особливостях місцевого інституційного середовища.

Невід'ємною складовою локально-інноваційної парадигми, у якій розкривається новий «латеральний» характер розподілу економічної влади, є концепція «третьої промислової революції» Дж. Ріфкіна [35], у якій автор на основі узагальнення наявних на сьогодні радикальних інновацій в енергетиці, обробній промисловості, транспорті та інформаційно-комунікаційному секторі науково обґрунтував формування нового укладу – розподіленого капіталізму (distributed capitalism), – якісними характеристиками якого невдовзі мають стати: подальші демократизація, децентралізація та масштабна демонополізація промислового виробництва. Методологічна цінність цієї далекоглядної концепції, на нашу думку, полягає у тому, що вона розкриває механізм впливу секторальних парадигм (промислової, енергетичної, інформаційно-комунікаційної, транспортної) на трансформацію системної парадигми суспільного розвитку загалом.

Якщо енергетичною базою попередньої (фордистської¹) майже двохсотрічної парадигми промислового розвитку були горючі корисні копалини, видобування та переробка яких вимагає значної концентрації та централізації капіталу, то нові бізнес-моделі, що є передвісниками появи нової промислової парадигми, формуються навколо альтернативних відновлювальних джерел енергії, видобування та дистрибуція яких може забезпечуватися зовсім іншими децентралізованими організаційними структурами та технологічними платформами. Характерні для фордизму (як секторальної парадигми промислового розвитку) принципи та закони централізації підприємницького та фінансового капіталу, індустріальний тип мислення, масова робоча сила, споживацький підхід до використання природних ресурсів сьогодні не мають перспектив подальшого застосування, оскільки поставили під загрозу існування людства загалом. Натомість масовий доступ до нових джерел енергії (сонця, вітру, біомас), який можливий за умови значного здешевлення технологій їх акумуляції та розподілу, створить підґрунтя для руйнації сучасної олігополістичної структури світового енергетичного ринку завдяки глобальному поширенню демократичної децентралізованої моделі енергетичного забезпечення. Реалізація на практиці «третьої промислової революції», що, на нашу думку, є найбільш вірогідним варіантом реалізації пост-фордистської парадигми промислового розвитку, залежить від можливостей одночасного запровадження таких п'яти її передумов: (1) масовий перехід виробництва на відновлювані джерела енергії; (2) перетворення житлового фонду кожного континенту у мережу мікроелектростанцій для локалізованого акумулювання енергії з поновлюваних джерел; (3) розгортання технологій зберігання електроенергії у кожному будинку та в межах усєї енергетичної інфраструктури; (4) використання інтернет-технологій для перетворення енергосистеми кожного континенту в енергетичний Інтернет, який діє за аналогією з інформаційним Інтернетом: мільйони будівель, створюючи на локальному рівні певну кількість відновлюваної енергії, можуть продавати її надлишок у загальну мережу; (5) переведення транспортного парку на електричні двигуни [35].

Синхронізоване масове запровадження комбінації усіх наведених передумов створить необхідну енергетичну платформу для переходу до локально-інноваційної парадигми суспільного розвитку. Наступить ера «розподіленого капіталізму» (distributed capitalism) – нового суспільного укладу, у якому замість традиційних ієрархічних моделей організації економічної та політичної влади домінуватиме «латеральна» модель розподілу владних повноважень, що забезпечить масовий доступ до технологій генерування та обміну енергією та інформацією у відкритому мережевому суспільстві [35]. Відтак економічна влада поступово переходитиме від великих корпорацій з високим рівнем централізації капіталу та управлінських функцій до багаторівневих мереж підприємців, малого та середнього бізнесу, підтримуючи децентралізовані моделі колаборації.

Розглянута у статті локально-інноваційна парадигма, що сформувалася в умовах кризи попередніх парадигм, пропонує методологічний інструментарій, необхідний для розуміння детермінант і закономірностей сучасної економіки, що базується на знаннях. Проте для досягнення зрілого її варіанту у подальшому необхідне вирішення непростих методологічних завдань, серед яких: усталення категоріального апарату парадигми, формування системи кількісних і якісних параметрів процесу локалізації економічного розвитку, встановлення єдиних підходів до тлумачення тенденцій локального інноваційного розвитку, класифікація інституційних структур і деталізація функцій суб'єктів інноваційного процесу.

¹ Парадигма «фордизму», названа на честь Генрі Форда, відображала принципи функціонування тогочасної економічної системи, що базувалася на промисловій моделі виробництва масової стандартизованої продукції, її масовому споживанні та відповідними умовами праці. За емоційним визначенням В. Де Грація, фордизм є «виробничою системою, призначеною для викидання на ринок маси стандартизованих, недорогих товарів, що забезпечує найманним працівникам мінімальний рівень заробітної плати, необхідний для їх придбання» [36, с. 4].

Список використаних джерел

1. Клейнер Г. Б. Системная парадигма и экономическая политика / Г. Б. Клейнер // *Общественные науки и современность*. – 2007. – №2. – С. 141-149.
2. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія : монографія / В. І. Чужиков. – К. : Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2008. – 272 с.
3. Socio-economics. Toward a New Synthesis / A. Etzioni, P. A. Lawrence (Eds.). – NY-London : M. E. Sharpe, 1991.
4. Кун Т. С. Структура научных революций / Т. С. Кун ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1997. – 288 с.
5. Корнаи Я. Системная парадигма / Я. Корнаи // *Вопросы экономики*. – 2002. – №4. – С. 4-17.
6. Петренко Т. В. Эволюция парадигмы экономической науки в контексте формирования системной парадигмы / Т. В. Петренко // *Вестник Таганрогского института управления и экономики*. – 2012. – №1(15). – С. 22-27.
7. Castells M. The Rise of the Network Society / M. Castells. – Oxford : Blackwell, 1996. – 656 с.
8. Castells M. Local and Global: Cities in the Network Society / M. Castells // *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*. – 2002. – Vol. 93. – №5. – С. 548-558.
9. Олейник А. Модель сетевого капитализма / А. Олейник // *Вопросы экономики*. – 2003. – №8. – С. 132-149.
10. Pihlanto P. Homo retis – verkkoihminen / P. Pihlanto // *Julkaistu Helsingin Sanomien Tieto&Kone-palstalla*. – 1999. – 2.4. – Retrieved from : <http://www.askokorpela.fi/keskustelu/Pihlanto/19990402-HomoRetis-verkkoihminen.htm>
11. Тишина В. Н. Особенности сетевых взаимодействий экономических субъектов / В. Н. Тишина // *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия «Экономика и менеджмент»*. – 2011. – №41 (258) / 2011. – С. 90-94.
12. Чистяков С. В. Концепция сетевого человека / С. В. Чистяков // *Экономика образования*. – 2009. – №2. – С. 38-41
13. Malecki E. Entrepreneurship in regional and local development / E. Malecki // *International Regional Science Review*. – 1994. – № 16. – С. 119-153.
14. Etzkowitz H. The Triple Helix – University-Industry-Government Relations: A Laboratory for Knowledge Based Economic Development / H. Etzkowitz, L. Leydesdorff // *EASST Review*. – 1995. – Vol. 14. – №1. – С. 14-19.
15. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective / C. Freeman // *Cambridge Journal of Economics*. – 1995. – №19 (1). – С. 5-24.
16. Edquist C. The Systems of Innovation Approach and Innovation Policy: An account of the state of the art // *DRUID Conference, Aalborg, June 12-15, 2001, under theme F “National Systems of Innovation, Institutions and Public Policies”*. – Aalborg: Aalborg University, 2001. – 23 с.
17. Dosi G. Institutions and markets in a dynamic world / G. Dosi // *Manchester School of Economic and Social Studies*. – 1988. – № 56(2). – С. 119-146.
18. Allmendinger P. Spatial dimensions and institutional uncertainties of planning and the ‘new regionalism’ / P. Allmendinger, M. Tewdwr-Jones // *Environment and Planning C: Government and Policy*. – 2000. – № 18. – С. 711-726.
19. Amin A. An institutionalist perspective on regional economic development / A. Amin // *International Journal of Urban and Regional Research*. – 1999. – № 23. – С. 365-378.
20. Amin A. Globalization, institutional «thickness» and local economy / A. Amin, N. Thrift // *Managing Cities: The New Urban Context*. – Chichester: Wiley, 1995 – С. 91-107.
21. Deas I. From the ‘new localism’ to the ‘new regionalism’? The implications of regional development agencies for city-regional relations / I. Deas, K. Ward // *Political Geography*. – 2000. – № 19. – С. 273-292.
22. Cooke P. The Associational Economy: Firms, Regions and Innovation / P. Cooke, K. Morgan. – Oxford: Oxford University Press, 1998. – 247 с.
23. Saxenian A. Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128 / A. Saxenian. – Boston : Harvard University Press, 1994. – 226 с.
24. Sunley P. Urban and Regional Growth / P. Sunley // *A Companion to Economic Geography*. – Oxford: Blackwell, 2000. – С. 187-201.
25. Crevoisier O. L’approche par les milieux innovateurs: e’tat des lieux et perspectives / O. Crevoisier // *Revue d’E’conomie Regionale et Urbaine*. – 2001. – №1. – С. 153-165.
26. Camagni R. Innovation Networks. Spatial Perspectives / R. Camagni. – London : Belhaven Press, 1991. – 224 с.
27. Camagni R. The concept of innovative milieu and its relevance for public policies in European lagging regions / R. Camagni // *Papers in Regional Science*. – 1995. – № 74. – С. 317-340.
28. Maillat D. Réseaux d’innovation et milieux innovateurs: un pari pour le développement régional / Denis Maillat, Michel Quévit, Lanfranco Senn. – Neuchâtel: EDES for Groupe de Recherche Européen sur les Milieux Innovateurs (GREMI), 1993. – 376 с.
29. Maillat D. From the industrial district to the innovative milieu: Contribution to an analysis of territorialized productive organizations / D. Maillat // *Recherches Economiques de Louvain*. – 1998. – № 64(1). – С. 111-129.

30. Федірко О. А. Оцінка інноваційної спроможності України / О. А. Федірко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2005. – Вип. 6. – С. 276-287.
31. Storper M. The resurgence of regional economies, ten years later: the region as a nexus of untraded interdependencies / M. Storper // *European Urban and Regional Studies*. – 1995. – №2. – С. 191-221
32. Etherington D. City-regions: new geographies of uneven development and inequality / D. Etherington, M. Jones // *Regional Studies*. – 2009. – № 43. – С. 247-265.
33. Farr J. Social capital: a conceptual history / J. Farr // *Political Theory*. – 2004. – № 32(1). – С. 6-33.
34. Salais R. The four worlds of contemporary production / R. Salais, M. Storper // *Cambridge Journal of Economics*. – 1992. – № 16. – С. 169-193
35. Rifkin J. The Third Industrial Revolution: How the Internet, Green Electricity, and 3-D Printing are Ushering in a Sustainable Era of Distributed Capitalism / J. Rifkin // *The World Financial Review*. – 2012. – Retrieved from : <http://www.worldfinancialreview.com/?p=2271>
36. De Grazia V. Irresistible Empire: America's Advance Through 20th-Century Europe / V. De Grazia. – Cambridge : Belknap Press of Harvard University Press, 2005. – 586 c.

References

1. Kleynner, G. B. (2007). Sistemnaya paradigma i ekonomicheskaya politika [Systemic paradigm and economic policy]. *Obshchestvennyye nauki i sovremennost' – Social Sciences and Modernity*, 2, 141-149. [in Russian].
2. Chuzhykov, V. I. (2008). *Hlobal'na rehionalistyka: istoriya ta suchasna metodolohiya [Global regional science: history and modern methodology]*. – Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. [in Ukrainian].
3. Etzioni, A., & Lawrence, P. A. (Eds.) (1991). *Socio-economics. Toward a New Synthesis*. NY-London: M.E.Sharpe.
4. Kuhn, T. S. (1962). *Struktura nauchnykh revolyutsiy [The structure of scientific revolutions]* (Translated from English in 1997). Moscow: Progress. [in Russian].
5. Kornai, J. (2002). Sistemnaya paradigma [The systemic paradigm]. *Voprosy ekonomiki – Problems of Economics*, 4, 4-17. Moscow: Institute of Economics of the Russian Academy of Sciences. [in Russian].
6. Petrenko, T. V. (2012). Evolyutsiya paradigmy ekonomicheskoy nauki v kontekste formirovaniya sistemnoy paradigmy [Evolution of the economic science paradigm in the context of emergence of systemic paradigm]. *Vestnik Taganrogs'kogo instituta upravleniya i ekonomiki – Bulletin of the Taganrog Management and Economics Institute*, 15(1), 22-27. [in Russian].
7. Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell.
8. Castells, M. (2002). Local and Global: Cities in the Network Society. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 93(5), 548-558.
9. Oleynik, A. (2003). Model' setevogo kapitalizma [Model of network capitalism]. *Voprosy ekonomiki – Problems of Economics*, 8, 132-149. Moscow: Institute of Economics of the Russian Academy of Sciences. [in Russian].
10. Pihlanto, P. (1999, February 4). Homo retis – verkkoihminen [Homo retis – a network person]. *Julkaistu Helsingin Sanomien Tieto&Kone-palstalla*. Retrieved from <http://www.askokorpela.fi/keskustelu/Pihlanto/19990402-HomoRetis-verkkoihminen.htm> [in Finnish].
11. Tishina, V. N. (2011). Osobennosti setevykh vzaimodeystviy ekonomicheskikh sub'yektov [Features of network interrelations of economic agents]. *Vestnik Yuzhno-Uralskogo Gosudarstvennogo Universiteta. Seriya «Ekonomika i menedzhment» – Bulletin of the South Ural State University. Series «Economics and Management»*, 258(41), 90-94. [in Russian].
12. Chistyakov, S. V. (2009). Kontseptsiya setevogo cheloveka [Concept of network man]. *Ekonomika obrazovaniya – Economics of Education*, 2, 38-41. [in Russian].
13. Malecki, E. (1994). Entrepreneurship in regional and local development. *International Regional Science Review*, 16, 119-153.
14. Etzkowitz, H. & Leydesdorff, L. (1995). The Triple Helix – University-Industry-Government Relations: A Laboratory for Knowledge Based Economic Development. *EASST Review*, 14(1), 14-19.
15. Freeman, C. (1995) The National System of Innovation in Historical Perspective. *Cambridge Journal of Economics*, 19(1), 5-24.
16. Edquist, C. (2001). The Systems of Innovation Approach and Innovation Policy: An account of the state of the art. In *DRUID Conference, Aalborg, June 12-15, 2001, under theme F “National Systems of Innovation, Institutions and Public Policies”*. Aalborg: Aalborg University.
17. Dosi, G. (1988). Institutions and markets in a dynamic world. *Manchester School of Economic and Social Studies*, 56(2), 119-146.
18. Allmendinger, P., & M. Tewdwr-Jones (2000). Spatial dimensions and institutional uncertainties of planning and the 'new regionalism'. *Environment and Planning C: Government and Policy* 18, 711-726.
19. Amin, A. (1999) An institutionalist perspective on regional economic development. *International Journal of Urban and Regional Research*, 23, 365-378.
20. Amin, A., & Thrift, N. (1995). Globalization, institutional «thickness» and local economy. In P. Healey, S. Cameron, S. Davoudi, S. Graham and A. Madanipour (Eds). *Managing Cities: The New Urban Context*. Chichester: Wiley.

21. Deas, I., & Ward, K. (2000). From the 'new localism' to the 'new regionalism'? The implications of regional development agencies for city-regional relations. *Political Geography*, 19, 273-292.
22. Cooke, P., & Morgan, K. (1998). *The Associational Economy: Firms, Regions and Innovation*. Oxford: Oxford University Press.
23. Saxenian, A. (1994). *Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128*. Boston: Harvard University Press.
24. Sunley, P. (2000). Urban and Regional Growth. In T. J. Barnes, & E. Sheppard (Eds.). *A Companion to Economic Geography*. Oxford: Blackwell, 187-201.
25. Crevoisier, O. (2001). L'approche par les milieux innovateurs: e'tat des lieux et perspectives. *Revue d'E'conomie Regionale et Urbaine*, 1, 135-166.
26. Camagni, R. (Ed.) (1991). *Innovation Networks. Spatial Perspectives*. London: Belhaven Press.
27. Camagni, R. (1995) The concept of innovative milieu and its relevance for public policies in European lagging regions. *Papers in Regional Science*, 74, 317-340.
28. Maillat, D., Quévit, M., & Senn, L. (Eds.) (1993). *Réseaux d'innovation et milieux innovateurs: un pari pour le développement régional*. Neuchâtel: EDES for Groupe de Recherche Européen sur les Milieux Innovateurs (GREMI).
29. Maillat, D. (1998) From the industrial district to the innovative milieu: Contribution to an analysis of territorialized productive organizations. *Recherches Economiques de Louvain*, 64(1), 111-129.
30. Fedirko, O. A. (2005). Otsinka innovatsiynoyi spromozhnosti Ukrainy [Evaluation of innovation capacity of Ukraine]. In *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya [Theory and Practice of Public Administration]*: Vol. 6 (pp. 276-287). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
31. Storper, M. (1995) The resurgence of regional economies, ten years later: the region as a nexus of untraded interdependencies. *European Urban and Regional Studies*, 2, 191-221.
32. Etherington, D., & Jones, M. (2009). City-regions: new geographies of uneven development and inequality. *Regional Studies*, 43, 247-265.
33. Farr, J. (2004) Social capital: a conceptual history. *Political Theory*, 32(1), 6-33.
34. Salais, R., & Storper, M. (1992). The four worlds of contemporary production. *Cambridge Journal of Economics*, 16, 169-193.
35. Rifkin J. The Third Industrial Revolution: How the Internet, Green Electricity, and 3-D Printing are Ushering in a Sustainable Era of Distributed Capitalism. *The World Financial Review*. Retrieved from <http://www.worldfinancialreview.com/?p=2271>
36. De Grazia, V. (2005). *Irresistible Empire: America's Advance Through 20th-Century Europe*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.

Fedirko O. A. Forming of new local-innovative paradigm of regional research.

The article reveals evolution of systemic paradigms. Their structural composition (type of action, principle of action, action motives, arena of action, defining principle, types of theoretical concepts employed, aims of the analysis) has been compared employing R. Swedberg's approach. Author's evolutionary model of systemic paradigms development is built on polemics with T. Kun's incommensurability thesis: although it might be true for engineering sciences, it is not the same case for the social and economic sciences, whose methodological apparatus usually absorbs the elements of the previous paradigms, rejecting some of their local concepts and principles. The full conceptual incommensurability, however, is hardly achievable, as most of the social and economic phenomena are of evolutionary nature. When research objects receive new systemic qualities economists develop new relevant categories to capture them, but some notions can always be easily translated and explained in the terms of preceding paradigms. The methodological essence, key tenets and categories of the new local innovation paradigm of socio-economic development have been considered. Author argues that the core of the proposed methodological paradigm is made up by the theory of innovation systems, the new regionalism, theory of network society, as well as the concept of the "third industrial revolution". Key research subjects within the paradigm include analyzing the components of the local environment and functions of institutions, which determine the efficiency of innovation activities. Author explains interrelations between the notions of local innovation system, innovative milieu, institutional thickness, untraded interdependencies, global and local collaborative networks, energy internet, lateral power, distributed capitalism etc. meaning to elaborate a holistic approach for the perception of modern trends of innovation localization. Author proves that the new paradigm, which is focused on the localization of the economic activities in selective areas of global space, provides a systematic understanding of modern trends, shaping the knowledge based economy.

Keywords: local-innovation paradigm, localization, locality, network society.

Федірко Олександр Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри європейської інтеграції ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (e-mail alexfedirko@yahoo.com).

Fedirko Oleksandr Anatoliyovych – Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of European integration of the Kyiv National Economic University n.a. Vadym Hetman.

Надійшло 27.07.2015 р.